

ЗАТВЕРДЖЕНО
протокол засідання Вченої ради МДУ
23.06.2021 №12
введено в дію наказом МДУ
24.06.2021 №211

ПОЛОЖЕННЯ ПРО РОБОЧУ ПРОГРАМУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення розроблено як складова частина системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Маріупольського державного університету. Положенням встановлюються однакові вимоги до змісту й оформлення Робочих програм навчальних дисциплін (далі – РПНД, робоча програма), передбачених навчальними планами, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у Маріупольському державному університеті (далі – МДУ).

1.2. Передбачений Положенням зміст та структура РПНД є однією з умов, що дозволяють досягти необхідної якості освітньої діяльності, ефективно організувати самостійну роботу здобувача вищої освіти й зберегти структурно-логічну схему підготовки, наступність у викладанні навчальних дисциплін.

1.3. Робоча програма навчальної дисципліни у пропонованому форматі не є об'єктом авторського права та інтелектуальної власності (ст. 8 Закону України «Про авторське право та суміжні права»). Здобувачам вищої освіти має бути забезпечений вільний та постійний доступ до робочої програми навчальної дисципліни (оприлюднюється на офіційному сайті університету).

1.4. Вимоги Положення є обов'язковими для всіх науково-практичних працівників кафедр МДУ.

1.5. Положення розроблено відповідно до таких законодавчих та нормативних документів: Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Постанови КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти»; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті (нова редакція), затвердженого наказом МДУ від 28.12.2020 № 326, Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті, затвердженого наказом МДУ від 28.12.2020 № 326; Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у Маріупольському державному університеті, Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти МДУ, Положення про ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету.

1.6. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу включає: стандарти вищої освіти, освітні та наукові програми, навчальні плани, робочі програми з усіх обов'язкових і вибіркових навчальних дисциплін; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів, виконання індивідуальних завдань, курсових і кваліфікаційних робіт.

1.7. **Робоча програма навчальної дисципліни** є нормативним документом МДУ, містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, заплановані результати навчання, порядок оцінювання

результатів навчання. Розробляється робоча програма кафедрою для кожної навчальної дисципліни на підставі освітньої програми спеціальності, навчального та робочого навчального планів підготовки здобувачів вищої освіти (далі - здобувачі) за освітніми програмами спеціальностей МДУ.

1.8. Робоча програма навчальної дисципліни – це сукупність нормативних та навчально-методичних матеріалів на паперовій та в електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного виконання здобувачами вищої освіти програми навчальної дисципліни, передбаченої навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти відповідного ступеня за певною спеціальністю.

1.9. РПНД повинна забезпечити всі основні етапи освітнього процесу – повідомлення навчальної інформації та її сприйняття, закріплення й удосконалення знань, умінь і навичок, набуття компетентностей та результатів навчання, їх застосування й контроль.

1.10. РПНД розробляються для кожної освітньої програми на термін дії навчального плану для всіх обов'язкових компонент провідними фахівцями кафедр, за якими закріплене викладання цих навчальних дисциплін, розглядаються та затверджуються до початку навчального року на засіданні кафедри і підписуються завідувачем кафедри (за погодженням з гарантом освітньої програми).

1.11. Робоча програма навчальної дисципліни перезатверджується щорічно з урахуванням результатів моніторингу та перегляду освітніх програм (зокрема, отриманих від здобувачів освіти та інших стейкхолдерів побажань та зауважень), перегляду змісту програми навчальної дисципліни (зокрема, внесення змін до програми навчальної дисципліни, розподілу аудиторних годин, тем лекційних / практичних / лабораторних / семінарських занять, індивідуальних завдань, у тому числі тем курсових робіт (проектів), завдань самостійної роботи, системи контролю та оцінювання знань, рекомендованих джерел інформації тощо).

1.12. Зміни до РПНД розглядаються та затверджуються на засіданні кафедри до початку нового навчального року (у вигляді Додатку), РПНД затверджуються в новій редакції (додатки 2,3).

1.13. Робоча програма навчальної дисципліни укладається українською мовою. Для дисциплін, які викладаються іноземними мовами, робоча програма укладається і оприлюднюється двома мовами – українською та мовою викладання.

1.14. Для різних форм навчання (денна, заочна) розробляється **єдина робоча програма навчальної дисципліни** з виділенням в ній аудиторних занять (лекційних, практичних/семінарських/лабораторних), самостійної та індивідуальної роботи, форм контролю та критеріїв оцінювання для кожної з них тощо.

1.15. Для різних освітніх програм спеціальностей університету розробляються **різні робочі програми**.

1.16. Робочі програми вибіркового дисциплін розробляються до включення навчальних дисциплін до відповідних Каталогів. Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни має бути доступна на Навчальному порталі МДУ здобувачам освіти на момент здійснення вибору дисциплін на наступний навчальний рік/семестр.

1.17. РПНД зберігаються на кафедрі, яка здійснює викладання відповідних навчальних дисциплін, скан-копії оформлених належним чином РПНД передаються гаранту ОП (для обов'язкових навчальних дисциплін) та лабораторії з розвитку ДН та АСУ (для обов'язкових та вибіркового навчальних дисциплін).

Робоча програма навчальної дисципліни, не затверджена відповідним чином, не дає права викладачеві на проведення занять.

1.18. Викладач, за яким закріплена навчальна дисципліна, зобов'язаний на першому в семестрі аудиторному занятті довести до відома здобувачів вищої освіти зміст та тематику навчальної дисципліни, форми контрольних заходів та критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів, методи (форми) викладання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування, терміни надання викладачеві виконаних завдань.

1.19. Відповідальність за розробку РПНД покладається на викладача, за наявності

розроблених РПНД – на завідувача кафедри.

2. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Робоча програма як внутрішній нормативний документ визначає контент, форми його організації, методи контролю; на її основі розробляються посібники, методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни, інші матеріали методичного характеру, що забезпечують успішне опанування програмного матеріалу.

2.2. Основним призначенням робочої програми навчальної дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом освіти, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання тощо;
- встановлення відповідності змісту освіти освітній програмі та стандартам вищої освіти під час акредитації;
- встановлення відповідності при зарахуванні результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами, у попередні роки (при поновленні на навчання), а також у неформальній та інформальній освіті.

2.3. Складовими частинами робочої програми навчальної дисципліни є:

- опис навчальної дисципліни,
- мета вивчення дисципліни,
- компетентності та програмні результати навчання з дисципліни,
- програма навчальної дисципліни,
- критерії оцінювання результатів навчання,
- засоби оцінювання результатів навчання, форми поточного та підсумкового контролю, зразки завдань для підсумкового контролю (у т.ч. і практичні завдання), зразки екзаменаційних білетів,
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою),
- рекомендовані джерела інформації;
- політика навчальної дисципліни
- загальна інформація про навчальну дисципліну

2.4. Структура робочої програми навчальної дисципліни визначена нормативними документами Університету (додаток 1).

2.4.1 Мета навчальної дисципліни

Для обов'язкових дисциплін зазначається місце навчальної дисципліни в освітній програмі (зокрема, визначені освітньою програмою компетентності та програмні результати навчання, для формування яких використовується ця навчальна дисципліна); для вибіркової дисципліни – пояснення можливостей та переваг, які надає вивчення дисципліни. У цьому розділі РПНД обов'язково зазначаються обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС, статус дисципліни: обов'язкова чи вибіркова, передумови для вивчення дисципліни (наприклад, перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання тощо).

2.4.2. Компетентності та програмні результати навчання з дисципліни

У цьому розділі наводяться компетентності та програмні результати навчання, визначені відповідною освітньою програмою для цієї навчальної дисципліни.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів;

Компетентності та результати навчання визначаються за матрицями відповідної ОП.

2.4.3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни є одним із складників робочої програми та повинна містити такі компоненти: семестр вивчення та розподіл кредитів ЄКТС за семестрами вивчення дисципліни (у разі вивчення НД в кількох семестрах), розподіл часу між формами здобуття вищої освіти і видами навчальних занять, змістові модулі та основні теми дисципліни, кількість та теми лекційних, практичних / семінарських / лабораторних занять, види індивідуальних завдань та завдань для самостійної роботи із визначенням обсягу часу, результатів навчання за видами навчальних занять (розділ 3 додатку 1).

Змістовий модуль – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з дисципліни, яка містить у собі, як правило, декілька лекційних тем, практичних (семінарських) занять, лабораторних робіт, розрахункових завдань тощо. Кількість змістових модулів з дисципліни визначає науково-педагогічний працівник, який відповідає за її викладання, і затверджує кафедра. Змістові модулі включають у календарний навчальний план викладання дисципліни.

Кількість змістових модулів дисципліни – 2-3 за навчальний семестр з обов'язковим контролем засвоєння кожного. Вивчення матеріалу в обсязі змістового модуля здійснюється під час аудиторних занять та самостійної роботи студентів (розділ 4 додатку 1).

Кількість аудиторних занять, обсяг СР та кількість контрольних робіт для заочної форми здобуття вищої освіти зазначаються окремо.

Лекція – основний вид і форма проведення навчальних занять в МДУ, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекція — систематичний, послідовний виклад навчального матеріалу, будь-якого питання, теми, розділу, предмета, методів науки (С.У. Гончаренко «Український педагогічний словник»).

Лекція – це аудиторне заняття, усне послідовне систематизоване викладення змісту науки, навчального предмета, певної теми. Завданнями лекції є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних засад відповідних компетентностей певної галузі знань, а також визначення напрямків, основного змісту і характеру всіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Під час лекції формуються погляди й переконання здобувачів, уміння критично оцінювати здобуту інформацію. Лекція сприяє також встановленню безпосереднього контакту між викладачем і здобувачами, своєчасному інформуванню їх про новітні наукові досягнення тощо.

В РПНД наводяться тематика лекцій відповідно до змістових модулів (розділ 3 додатку 1). Після теми кожної лекції вказується посилання на відповідну літературу (із зазначенням сторінок, де викладено відповідний мінімально достатній для вивчення навчальний матеріал). Не більше 5 позицій для кожної теми лекційних занять.

Практичне заняття – форма організації навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно сформульованих завдань. Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, які мають необхідне матеріально-технічне та інформаційне забезпечення. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі, тестах для виявлення ступеня оволодіння здобувачами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх здобувачами на занятті. Вказані методичні засоби готуються викладачем, якому доручено проведення практичних занять, за погодженням з лектором даної навчальної дисципліни. Оцінки, отримані здобувачем за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни (розділ 5 додатку 1).

Семінарське заняття – основний вид і форма проведення навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі вищої освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські

заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з групою у кількості, як правило, 30 осіб.

У РПНД зазначається:

- план практичних / семінарських занять, де зазначено тему, обсяг аудиторних годин, результатів навчання за кожною темою та перелік питань, які підлягають розгляду;
- короткий теоретичний коментар до кожної теми, що допомагає здобувачу ознайомитися із сутністю питань, обговорюваних/досліджуваних на семінарському/практичному занятті, з посиланнями на додаткові науково-методичні матеріали (далі – НММ), які дозволяють вивчити їх глибше;
- питання, що виносяться на обговорення, та список літератури із зазначенням конкретних сторінок, необхідної для цілеспрямованої роботи здобувача при підготовці до семінару / практичного заняття (не більше 10-15 позицій);
- тексти ситуацій для аналізу, умови завдань тощо, які розглядаються на семінарських (практичних) заняттях (розділ 5 додатку 1),

Лабораторне заняття – основний вид і форма проведення навчального заняття, при якому здобувач під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі. Лабораторні заняття проводяться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях (приміщеннях), які мають необхідне матеріально-технічне та інформаційне забезпечення. Лабораторні заняття можуть проводитися із використанням спеціальних віртуальних тренажерів. В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища (наприклад, у школі, на виробництві, в наукових лабораторіях).

У РПНД зазначається:

- план виконання лабораторних робіт із зазначенням теми, обсягу аудиторних годин, результатів навчання за кожною темою,
- короткий теоретичний коментар за кожною темою, що дозволяє здобувачу зрозуміти суть явищ, які досліджуються у лабораторній роботі;
- посилання на джерела, що допомагають здобувачам ґрунтовно підготуватися до лабораторної роботи (не більше 5 позицій);
- мета та завдання кожної лабораторної роботи, методика її виконання;
- шкала оцінювання кожної лабораторної роботи (розділ 6 додатку 1).

Лабораторне заняття включає проведення поточного контролю підготовленості здобувачів до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання завдань теми заняття, оформлення індивідуального звіту з виконаної роботи та його захист перед викладачем. Підсумкові оцінки, отримані здобувачем за виконання лабораторних робіт, враховуються при виставленні семестрової підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Самостійна робота

Самостійна робота (СР) здобувача вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Ефективність організації СР забезпечується реалізацією таких принципів: індивідуального підходу до здобувачів, що позначається у сформованому індивідуальному стилі діяльності; диференціації та індивідуалізації (врахування особливостей розвитку психічних процесів людини, психологічних закономірностей продуктивного мислення, механізмів вчення та навчання); праксеологічності (максимальна активізація пошуково-дослідницьких дій здобувачів); діалогічності в підсистемі «викладач – здобувач» для створення атмосфери спільної педагогічної дії з метою реалізації спільної задачі; інформаційної технологічності; керованості (активне стимулювання здобувачів до самостійної освітньої діяльності, оцінка способів продуктивної навчальної діяльності здобувача, контроль та корекція, підготовленість здобувачів до виконання завдань).

СР забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни, а саме: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними вказівками тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи покликані забезпечити можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів вищої освіти.

Співвідношення обсягів аудиторних занять і самостійної роботи для навчальної дисципліни визначається навчальним планом підготовки відповідної освітньої програми з урахуванням специфіки та змісту дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації ОП.

У цьому пункті вказуються теми, які виносяться на самостійне опрацювання (з обов'язковим посиланням на літературу – не більше 5-10 позицій для однієї теми).

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений РПНД для засвоєння здобувачами у процесі самостійної роботи, виносяться на обов'язковий контроль поряд із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання – одна з форм СР, що має на меті поглиблення вивчення теоретичного матеріалу, узагальнення та закріплення отриманих знань здобувачами вищої освіти у процесі навчання, а також демонстрацію застосування цих знань на практиці.

До індивідуальних завдань належать наскрізні проєкти; командні проєкти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи тощо. Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно під керівництвом викладачів. У тих випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися кілька здобувачів.

У РПНД визначається обсяг індивідуальних завдань з урахуванням складності та трудомісткості для забезпечення їх успішного виконання у межах нормативного часу; вказується їх тематика (варіанти роботи).

Трудомісткість виконання індивідуальних завдань визначається з урахуванням їх складності та визначення необхідного часу на їх підготовку. Трудомісткість виконання індивідуальних завдань для кожного завдання встановлюється від 0,25 кредита (8 год. СР) до 1,5 кредита (45 год СР).

Загальна кількість та види індивідуальних завдань визначаються викладачем відповідно до кількості годин самостійної роботи, визначеної у навчальному плані.

При опрацюванні годин та тем, що виносяться на самостійне опрацювання, визначенні видів та тем індивідуальних занять потрібно користуватись таким розподілом годин: для підготовки до 2 год лекційних занять потрібно до 1 год СР, для підготовки до 2 год практичних (лабораторних, семінарських) занять необхідно витратити до 2-х год СР, для навчальної дисципліни, що закінчується екзаменом, в РПНД виділяється до 1 кредиту ЄКТС (30 год СР) для самостійної підготовки до нього.

Розподіл самостійної роботи за видами навчальних занять та контролю з навчальної дисципліни приводиться в РПНД у вигляді Таблиці (розділ 7 додатку 1).

2.4.4. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення навчальної дисципліни (змістових модулів) з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачем у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів, коригування методів навчання. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять (лекцій, семінарських, практичних, лабораторних), а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи. Модульний контроль здійснюється у формі модульної контрольної роботи (МКР) для оцінювання результатів опанування здобувачем вищої освіти змістових модулів.

В РПНД має бути вказано, в чому полягає поточний контроль, які види поточного

контролю застосовуються; форми оцінювання певних програмних результатів навчання за окремими видами контролю; наводяться приклади задач, тестів, модульних контрольних робіт тощо, наводиться шкала оцінювання (розділ 11 додатку 1).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни.

Форма підсумкового контролю з дисципліни (екзамен, залік, диференційований залік) визначається навчальним планом.

У РПНД зазначається:

- перелік питань, що виносяться на залік.
- перелік питань, що виносяться на екзамен, зразки екзаменаційних білетів.

Бланк екзаменаційного білета призначено для запису змісту питань, що виносяться на підсумковий контроль. Оформлення бланка екзаменаційного білета здійснюється відповідно до Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ.

Білет до екзамену розробляються екзаменатором, розглядаються та затверджуються щорічно на засіданні кафедри (не пізніше ніж за один місяць до початку сесії), підписуються екзаменатором і завідувачем кафедри (розділ 10 додатку 1).

Завдання для післятестастійного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни (завдання ректорської контрольної роботи)

Післятестастійний моніторинг набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни є контролем стійкості знань, умінь та навичок і проводиться з дисциплін, які були вивчені в попередньому семестрі для перевірки залишкових знань здобувачів.

Післятестастійний моніторинг проводиться у вигляді ректорських контрольних робіт відповідно до Положення про ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету (розділ 10 додатку 1).

2.4.5. Критерії оцінювання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Критерії оцінювання повинні бути чіткими, зрозумілими, давати можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти програмного результату навчання.

При складанні РПНД обов'язково вказуються критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю, виконання індивідуальних завдань (з обов'язковим зазначенням мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни). Мінімальний пороговий рівень оцінки має бути визначений за допомогою якісних критеріїв і трансформований в мінімальну позитивну оцінку числової шкали (розділ 11 додатку 2).

Зазначається розподіл балів за видами роботи, які отримує здобувач із визначенням кількості балів, годин та обсягу кредитів (розділ 12 додатку 1).

Орієнтовні критерії оцінювання поточного підсумкового контролю, практики, курсової та кваліфікаційної роботи подані у додатках 3-10. Кафедра розширює і конкретизує зазначені критерії оцінювання з урахуванням вимог освітньої програми спеціальності, подає їх РПНД (програмах практик, методичних рекомендаціях до виконання кваліфікаційних робіт) та доводить до відома здобувачів вищої освіти.

2.4.6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

У цьому розділі РПНД зазначаються необхідні для вивчення навчальної дисципліни інструменти, обладнання, програмне забезпечення (за потреби).

2.4.7. Рекомендовані джерела інформації.

У цьому розділі РПНД подається перелік літератури, який складається з двох частин: основної літератури та додаткової. Список основної літератури має містити підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки до лабораторних робіт та практичних (семінарських) занять. Список додаткової літератури призначений для більш

глибокого вивчення окремих змістових модулів.

Включати до списку можна тільки джерела, як правило, за останні 5 років, які є в бібліотеці МДУ або на кафедрі в достатній кількості (5 осіб на один підручник, навчальний посібник), конспект лекцій (який є актуальним для наявної освітньої програми). До списку літератури обов'язково включаються власні наукові та науково-методичні розробки викладача.

Допускається здійснювати посилання на джерела, які є у відкритому доступі.

Загальна кількість видань у списку літератури, як основної, так і додаткової, повинна бути прийнятною для опрацювання здобувачами вищої освіти (як правило, 5-10 позицій на 1 кредит).

Інформаційні ресурси

Надаються посилання на джерела, які є у відкритому доступі.

2.4.8. Політика навчальної дисципліни

Визначення Політики навчальної дисципліни враховує норми законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту Університету та інших нормативних документів. Подається інформація про процедуру проведення контрольних заходів та порядок оскарження.

Зазначається інформація про можливості визнання результатів навчання, отриманих шляхом неформальної та інформальної освіти (з обов'язковим зазначенням можливих варіантів електронних платформ, курсів, дотичних до навчальної дисципліни)

Наприклад, можливо оформлення таким

Зразок

Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- *Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;*
- *Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;*
- *Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;*
- *Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методик досліджень і джерела інформації.*

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unichesk, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **спісування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академ доброчесності: <https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін. Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни

/змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

2.4.9. Загальна інформація про навчальну дисципліну

З метою забезпечення студентоцентрованого підходу, надання доступної та зрозумілої структурованої інформації про навчальну дисципліну цей розділ оформлюється окремим документом у вигляді Таблиці (додаток 12).

3. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Університету в межах своїх повноважень, встановлених посадовими інструкціями.

3.2. Положення, а також зміни та доповнення до нього розглядаються на засіданні Науково-методичної ради Університету, затверджуються рішенням Вченої ради Університету та вводяться в дію наказом.

Структура робочої програми навчальної дисципліни

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра _____

ЗАТВЕРДЖЕНО
протокол засідання кафедри
«__» _____ 20__ року № __

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ (шифр і назва навчальної дисципліни)
Освітньо-професійна програма /освітньо-наукова _____ (назва)
спеціальність _____
(код та найменування спеціальності)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
факультет _____
(назва факультету)

Робоча програма

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти ОП(назва)

Спеціальність

Розробники:

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

_____ , 20__ рік

_____ , 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів –	Галузь знань _____ (шифр і назва)	Обов'язкова (за вибором)	
Семестрових модулів -	ОП (назва) Спеціальність _____ (код та найменування спеціальності)	Рік підготовки	
Змістових модулів –		-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин –		-й	-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – самостійної роботи здобувача-	Рівень вищої освіти	Лекції	
		год.	год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		год.	год.
		Індивідуальні завдання	
		год.	
Вид контролю			
Екзамен / залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми здобуття вищої освіти -
- для заочної форми здобуття вищої освіти –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета .....

Завдання .....

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Передумови для вивчення дисципліни

Компетентності та результати навчання

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ....

Тема 1. ....

Тема 2 .

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Назва													
Тема 1. Назва													
Тема 2. Назва													
Разом за змістовим модулем 1													
Змістовий модуль 2. Назва													
Тема 1. Назва													
Тема 2. Назва													
Разом за змістовим модулем 2													
<i>Усього годин</i>													
Модуль 2													
<i>Із</i>			-	-		-			-	-	-		
<i>Усього годин</i>													

5. Перелік тем і зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1				Наприклад, РН 12
2				
...				

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1				Наприклад, РН 12
2				
...				

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин
1	Підготовка до лекційних занять	...
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	...
3	Підготовка до екзамену	...
4	Виконання індивідуальних завдань (зазначаються види завдань)	...
	Разом	

8. Індивідуальні завдання

9. Методи навчання

10. Засоби діагностики результатів навчання

11. Критерії оцінювання

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тема 1			
лекційні			
практичні/семінарські/ лабораторні заняття			
Тема 2			
...			
Виконання ІЗ			
Змістовий модуль 2			
Тема 1			
....			
Підготовка і складання екзамену	30	1	50
Підсумок			100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, кваліфікаційної роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

14. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

Додаткова література

15. Політика навчальної дисципліни

16. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Завідувач кафедри

_____

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Гарант ОП

_____

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Додаток до протоколу засідання кафедри щодо обговорення та затвердження змін в РПНД

№ з/п	Обґрунтування зміни	Пункт, до якого необхідно внести зміни	Суть зміни (нова редакція пункту)	Підстава
1	-Доцільність... -На підставі внутрішнього нормативного документу ... (перегляд годин, кредитів тощо) Оновлення літератури	(Було..)	(Стало ....)	Рішення кафедри (протокол від _____ №)

Завідувач кафедри

_____

Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Додаток 3
до Положення МДУ
(пункт 1.12.)

Титульний аркуш робочої програми навчальної дисципліни (зі змінами)

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра _____

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання кафедри
«__» _____ 20__ року № __
(із змінами, внесеними згідно з
протоколом засідання кафедри
«__» _____ 20__ року № __)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ (шифр і назва навчальної дисципліни)
Освітньо-професійна програма /освітньо-наукова _____ (назва)
спеціальність _____
_____ (код та найменування спеціальності)
спеціалізація _____ (назва спеціалізації)
факультет _____ (назва факультету)

20__ – 20__ рік

Додаток 4
до Положення МДУ
(пункт 2.4.5.)

Орієнтовні критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності		Критерії оцінювання
за шкалою від 1 до 5	за шкалою від 1 до 10	
5	9-10	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання.
4	7-8	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань.
3	5-6	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань.
2	3-4	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань.
1	1-2	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання.

Орієнтовні критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3 бали	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, якісно виконує творчі завдання з дотриманням чистоти та правильності виконання, вільно використовує наукову термінологію.
2 бали	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, повно розкриває зміст теоретичних запитань, на достатньо високому рівні виконує творчі завдання з дотриманням чистоти та правильності виконання, вільно використовує наукову термінологію.
1 бал	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки. На середньому рівні розкриває зміст теоретичних запитань та на виконує творчі завдання щодо дотримання чистоти та правильності виконання, недостатньо використовує наукову термінологію.
0 балів	Оцінюється робота студента, який виконує творчі завдання на дуже низькому рівні (не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань).

**Орієнтовні критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському
(практичному, лабораторному) занятті**

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень
0 балів	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1 бал	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; відтворення менше половини навчального матеріалу; відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2 бали	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
3 бали	демонстрація глибоких, міцних знань; аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

**Орієнтовні критерії оцінювання підсумкового контролю знань
здобувачів вищої освіти**

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

Орієнтовні загальні критерії та шкала оцінювання результатів навчання (навчальних досягнень здобувачів вищої освіти) атестаційного екзамену

Сума балів за 100-бальною шкалою, накопичених студентом за результатами навчання	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента		Значення оцінки результатів навчання за формами підсумкового контролю	
	Рівень сформованості компетентностей, визначених освітньою програмою для навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни	Екзамен	Залік
90-100	Студент виявляє високий рівень сформованості всіх загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності	Студент демонструє високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	Зараховано
74-89	Студент демонструє достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні	Студент виявляє достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Добре	
60-73	Студент демонструє мінімально достатній та достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни.	Задовільно	
35-59	Лише частина визначених освітньою програмою спеціальності для навчальної дисципліни загальних і фахових	Ряд запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни відсутні. Рівень наявних результатів навчання	Незадовільно	Незараховано

	компетентностей сформовані в студента на мінімально-достатньому або недостатньому рівні, рівень сформованості решти компетентностей є недостатнім або компетентність взагалі відсутня.	є недостатнім є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом		
0-34	Компетентності не сформовані	Результати навчання відсутні		

Орієнтовні критерії і порядок оцінювання результатів практики

№ п/п	Складники оцінювання	Розподіл балів за 100-бальною шкалою	Критерії оцінювання	Розподіл балів
1	Рівень теоретичної готовності до виконання програмових завдань практики	20	Високий рівень теоретичної готовності до виконання завдань практики	18-20 балів
			Достатній рівень теоретичної готовності до виконання завдань практики	15-18 балів
			мінімально-достатній рівень теоретичної підготовки до виконання завдань практики	12-14 балів
			Низький рівень теоретичної готовності, недопустимий для виконання завдань практики	0-6 балів
2	Якість виконання практичних завдань, передбачених програмою практики	50	високий	46-50 балів
			достатній	37-45 балів
			мінімально-достатній	30-36 балів
			недостатній	1-29 балів
	Захист результатів практики, рівень оформлення звітної документації	30	високий	27-30 балів
			достатній	22-26 балів
			мінімально-достатній	18- 22 бали
			недостатній	1-17 балів

Орієнтовні критерії оцінювання курсової роботи

Складники оцінювання	Критерії оцінювання	Максим. бал
1. Виконання курсової роботи	1.1. Наявність та правильність формулювання актуальності теми, мети, завдань, об'єкту і предмету, опису методів дослідження тощо	10
	1.2. Загальна оцінка рівня складності й науковості роботи (повнота реалізації мети і завдань у змісті розділів роботи)	10
	1.3. Повнота і якість аналізу джерельної бази, культура посилань на використані джерела, якість бібліографічного опису	5
	1.4. Структурованість, лаконічність, рівень узагальнення (доцільність співвідношень обсягів окремих розділів роботи, дотримання вимог до загального обсягу роботи тощо)	5
	1.5. Достовірність і обґрунтованість висновків, їхня відповідність завданням роботи	5
	1.6. Оцінка якості й доцільності використаних ілюстративних матеріалів	5
	1.7. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення курсової роботи	5
	1.8. Дотримання графіка виконання роботи, оцінка самостійності її виконання	5
	Максимальна кількість балів за виконання курсової роботи	50
	2. Захист курсової роботи	2.1. Рівень володіння змістом роботи, повнота розкриття теми у доповіді
2.2. Чіткість, логічність, послідовність, лаконічність доповіді, наявність унаочнення (за потреби)		20
2.3. Повнота і коректність відповідей на поставлені питання		10
Максимальна кількість балів за захист курсової роботи		50
	Максимальна оцінка за курсову роботу	100

Оцінювання результатів виконання й захисту кваліфікаційної роботи

Критерії оцінювання	За 100-бальною шкалою	ЄКТС	За національною шкалою
<ul style="list-style-type: none"> - повна відповідність змісту роботи темі; - тема розкрита глибоко та повно; - правильно визначено концептуальний апарат дослідження; - дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; - дотримані вимоги до написання та оформлення; - робота виконана на високому рівні складності й науковості; - повноцінно використана джерельна база; - систематизовано, якісно оформлено та вдало представлено систему ілюстративного матеріалу; - студентом виявлена самостійність при плануванні та виконанні дослідження; - здійснена апробація результатів дослідження: - виконання кваліфікаційної роботи (проекту) відбувалося із дотриманням графіка; - наявний позитивний відгук керівника; - рецензент оцінив рівень роботи як високий (відмінний); - впевнений, аргументований захист із використанням сучасних методів унаочнення, високий рівень володіння змістом роботи, чіткі та коректні відповіді на запитання. 	90-100	А	відмінно
<ul style="list-style-type: none"> - зміст повністю відповідає темі роботи; - достатньо повне та глибоке розкриття теми; - правильно визначено концептуальний апарат дослідження; - в цілому дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; - допущені незначні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; - достатньо високий рівень складності й науковості виконаної роботи; - належним чином представлено й використано джерельну базу; - систематизовано та якісно оформлено систему ілюстративного матеріалу; - виявлено певну самостійність при плануванні та виконанні дослідження; - виконання кваліфікаційної роботи (проекту) відбувалося із дотриманням графіка; - загалом позитивний відгук керівника; 	74-89	В С	добре

<ul style="list-style-type: none"> - рецензент, висловивши несуттєві зауваження та побажання, оцінив рівень роботи як достатньо високий («добре»); - у цілому впевнений, аргументований захист, хороший рівень володіння змістом дослідження, правильні відповіді на запитання. 			
<ul style="list-style-type: none"> - зміст значною мірою відповідає темі роботи; - недостатньо повне розкриття теми; - концептуальний апарат дослідження потребує окремих уточнень; - є певні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; - допущені окремі порушення вимог до наукової культури та літературного оформлення тексту; - посередній рівень складності й науковості виконаної роботи; - джерельну базу представлено і використано не повною мірою; - ілюстративний матеріал фрагментарно представляє зміст роботи, є суттєві зауваження до його оформлення; - студент не виявив самостійності у процесі планування та виконання дослідження; - спостерігалися порушення графіка виконання роботи (що зафіксовано у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника); - наявні суттєві зауваження у відгуку керівника та рецензії; - невпевнений виступ на захисті, неповні або некоректні відповіді на запитання членів комісії та зауваження рецензента. 	60-73	Д Е	задовільно
<ul style="list-style-type: none"> - спостерігається невідповідність змісту темі роботи; - не розкрито тему дослідження; - виявлено плагіат; - концептуальний апарат дослідження визначено невірно; - виявлено значну кількість помилок у розкритті змісту дослідження; - не дотримані норми наукової культури і літературного оформлення тексту; - кваліфікаційна робота не відповідає чинним вимогам до написання та оформлення наукових робіт; - недостатній рівень складності й науковості виконаної роботи; - поверхово представлено і використано джерельну базу; - відсутність або низька якість ілюстративного матеріалу; - виявлено нездатність до самостійного планування та виконання дослідження; - недотримання графіку написання роботи, 	1-59	F-Fx	незадовільно

<p>зафіксоване у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника;</p> <ul style="list-style-type: none"> - негативний відгук наукового керівника; - рецензент вказує на системні недоліки у роботі, оцінюючи її негативно («незадовільно»); - студент не володіє змістом роботи, що виявилось у відсутності її презентації на захисті; - студент не в змозі відповісти на питання членів комісії та зауваження рецензента.			
---	--	--	--

Додаток 12
до Положення МДУ
(пункт 2.4.9.)

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	
Освітня програма	
Рівень вищої освіти	
Кафедра, яка здійснює викладання	
Викладач ПІБ, посада	
Електронна адреса викладача	
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	
Компетентності та програмні результати навчання	

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	практ/сем/лаб		